

Мітюшкіна Х.С.,

Абалмасова В.В.

/ м. Київ /

РОЛЬ ГРОМАДИ У ПОШИРЕННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Вперше в історії міжнародного права в розробці, обговоренні і прийнятті Конвенції активну участь брала громадськість – в особі коаліції НУО, яка мала право голосу на всіх переговорах і на IV Пан-Європейській Конференції Міністрів охорони навколишнього середовища в червні 1998 року в Оргусі, де й була прийнята Конвенція “Про доступ до інформації, участь громадськості в прийнятті рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища”.

Конвенція визнала право кожної людини на доступ до екологічної інформації, право зацікавленої громадськості на участь у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

Конвенція зобов’язує держав-учасниць адекватно, своєчасно і ефективно інформувати зацікавлену громадськість на ранніх стадіях прийняття рішень та забезпечити, “щоб у відповідному рішенні належним чином були відображені результати участі громадськості”(ст.6). В разі порушення права на інформацію або на участь у прийнятті рішень, будь-яка особа має право оскаржити прийняте рішення в суді або іншому неупередженому органі.

Особливу роль у поширенні принципів та положень Конвенції сьогодні відіграють неурядові організації [1]. Вони зараз володіють більш гнучкою системою інформування громадян через соціальні мережі, сайти організацій, інформаційні канали, тощо. Завдяки яким неурядові організації мають можливість не тільки поширювати екологічну інформацію, але й отримувати

зворотній зв'язок. Що дозволяє більш ефективно вирішувати локальні екологічні проблеми, що, у свою чергу, є складовими національної екологічної безпеки, національної екологічної стратегії, тому потребують уваги і збоку централізованої влади.

Недержавна організація (НДО) або неурядова організація (НУО) (англ. non-governmental organization, скорочено NGO) є легальним суб'єктом правовідносин, створеним для діяльності, що керується окремо від держави.

Неурядовими організаціями в Україні називаються громадські організації, громадські об'єднання, благодійні організації (благодійне товариство, благодійна установа, благодійний фонд), професійні спілки, їх об'єднання, об'єднання організацій роботодавців, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій, творчі спілки, їхні територіальні осередки [2].

Сучасні неурядові міжнародні екологічні організації (яких нараховується понад 37 тисяч, з них в Україні екологічних – понад 500) відіграють не менш важливу роль, ніж державні чи міждержавні інституції. Неурядові структури впливають на світовий політичний процес як в глобальному, так і в регіональному вимірах; репрезентують широкі суспільні інтереси, що виходять за межі окремих держав; здійснюють безпосередній тиск на уряди; контролюють виконання міжнародних угод; забезпечують аналіз та експертну оцінку політичних проблем; сприяють ефективності та оптимізації міжнародного співробітництва, особливо в прикордонних територіях, де межі природних систем не співпадають із адміністративними кордонами [3].

Громадянське суспільство Донецької і Луганської областей після 2014 року стало активно розвиватися: щороку створювались нові громадські організації, які ставили своїми пріоритетами вирішення численних проблем суспільства. Бум у зростанні кількості громадських організацій відбувся саме після початку збройного конфлікту. Багато організацій створювались як наслідок підвищення активності міжнародної спільноти на Сході України, що надавало більше

можливостей для самих інститутів громадянського суспільства для реалізації ними поставлених цілей і завдань.

З одного боку, активізація громадянського суспільства сприяла вирішенню багатьох проблем на Сході України. З іншого боку, з'явилась проблема «грантожерства» та пошуку ресурсів заради ресурсів, а не заради вирішення певних проблем. У той же час, деякі організації, які були створені до 2014 року, припинили своє існування або через переміщення і розсіювання членів організації по всій Україні, або через неможливість деяких людей виїхати з тимчасово окупованих територій. Суто «екологічних організацій», для яких питання захисту довкілля є пріоритетним напрямом, є дуже мало на території Донбасу [6].

Функціонуючи як суб'єкт міжнародних відносин, неурядові міжнародні організації досягають поставлених цілей у екологічній сфері. Це стосується і таких завдань, що потребують серйозних поступок з боку держав, які змушені за деяких обставин частково відмовлятися від принципу національного суверенітету. Так, останніми роками деяким неурядовим організаціям, а саме тим, сферою діяльності яких є захист прав людини, екологічні проблеми або гуманітарна допомога, вдалось досягти права на втручання у внутрішні справи суверенних держав, використовуючи схеми фінансування політичних інтересів [4].

Донецька та Луганська області завжди відносились до промислово розвинених регіонів України. Наявність великої кількості підприємств важкої, металургійної, хімічної промисловості тощо, їх концентрування на відносно невеликих територіях, де одночасно спостерігалась велика щільність населення, призводило до значного антропогенного навантаження та спричиняло проблеми із станом довкілля. Частина промислової території Луганської і Донецької областей генерували близько 40% викидів до атмосфери, води та ґрунту від загального обсягу викидів по Україні. Суттєвим було техногенне навантаження на повітря, надра і воду, повітря, що більш ніж в 5 разів

перевищувало таке навантаження на решті території України [5].

Ситуація з екологією на Донбасі під час збройного конфлікту є унікальною для України та Європи і потребує ретельного дослідження одночасно із взаємним впливом екологічного стану і суспільства один на одного. В сучасних умовах важливим рушієм для вирішення екологічних проблем Донбасу є інститути громадянського суспільства (ІГС), які працюють у Донецькій та Луганській області в галузі захисту довкілля Донбасу [6].

Донецька і Луганська області не стали виключенням виникнення негативних екологічних явищ через вплив збройного конфлікту. Внаслідок конфлікту відбулись суттєве збільшення і поширення пожеж на території областей та поблизу лінії розмежування, затоплення шахт і забруднення систем водопостачання, зміни в екосистемах на окремих територіях Донбасу тощо. Крім того, занепад інституцій та підвищена увага до соціальних питань призвели до нехтування екологічними принципами, зменшенню уваги та коштів, що виділяються на заходи щодо забезпечення екологічної сталості. Дуже часто під час і по закінченню збройних конфліктів аналізують стан економічного та соціального розвитку або занепаду. Проте увага екологічній складовій цього конфлікту майже не приділяється або не поширюється серед всіх зацікавлених осіб.

На жаль, органи державної влади виявились недієвими інституціями, які після 2014 року майже не використовували повністю свій потенціал у напрямі вирішення екологічних проблем Донбасу. Кошти на реалізацію екологічних заходів не витрачаються, і співпраця з громадськістю у напрямі вирішення проблем довкілля Донбасу як така майже відсутня. Після реформи децентралізації та виборів територіальні громади набули нових повноважень, проте питання захисту довкілля територій не є пріоритетними через необхідність вирішення інших питань стосовно перерозподілу повноважень, передачі на баланс майна, утворення і налагодження роботи нових установ тощо, і часто не виходять навіть на другий план. Враховуючи це, суттєва

підтримка захисту навколишнього середовища, постраждалого внаслідок збройного конфлікту, бачиться з боку міжнародних організацій та у напрямі розвитку громадянської активності.

Свою роль у вирішенні довкілля Донбасу інститути громадського суспільства бачать по-різному. Дехто зазначає конкретні напрями діяльності, за якими бачить свій вплив на вирішення екологічних проблем, як наприклад, просвітництво та інформування. Дехто зазначає про ступінь впливу на зміни стосовно охорони природного середовища в своїй громаді. В цілому, свою роль ІГС не бачать як суттєву і вирішальну, що обумовлено і обмеженою кількістю суто екологічних організацій, і відсутністю уваги і суттєвої підтримки від різних стейкхолдерів до екологічних проблем, і не пріоритетністю екологічного напрямку серед інших напрямів діяльності ІГС. Проте багато хто продовжує займатися екологічними заходами і готовий доєднатися до різноманітних ініціатив у сфері захисту довкілля [6].

Об'єднуючись у різні інститути громадського суспільства активні громадяни відіграють важливу роль у поширенні екологічної інформації, а також вирішенні екологічних проблем у своїх громадах. Інколи саме вони ініціюють впровадження нових екологічних проектів та мотивують місцеву владу до змін. Завдяки активним представникам громад здійснюються партнерські проекти з залученням альтернативних державним та міським фінансовим ресурсам, а саме проекти та програми міжнародних організацій та фондів які допомагають вибудовувати демократію у нашій країні.

Література

1. Оргуська конвенція. URL: <http://epl.org.ua/environment-tax/orguska-konventsija/>
2. Недержавна організація // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Недержавна_організація#Опис
3. Обиход Г.О. Неурядові екологічні організації на території України: типологія, діяльність і стратегічні орієнтири розвитку. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/10-2015/45.pdf>

4. Попередній звіт про роботу Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань встановлення фактів закордонного втручання у фінансування виборчих кампаній в Україні через недержавні організації, що існують на гранти іноземних держав. URL: <http://comments.ua/info/POPEREDNIY-ZVIT-pro-robotu-Timchasovoi-slidchoikomisii-Verhovnoi-Radi-Ukraini.html>.

5. Паспорт Луганської області. Розвиток в динаміці. 2016. Сєверодонецьк: Луганська обласна державна адміністрація, 2017. 39 с.

6. Дослідження «Вартові довкілля. Роль громадських організацій у вирішенні екологічних проблем Донеччини і Луганщини». Група дослідників: Інна Семененко, Андрій Жидков, Сергій Кудрявцев, Руслан Галгаш, Валентина Абалмасова, Тетяна Сігаєва. 2021. URL: <https://www.irf.ua/publication/doslidzhennya-vartovi-dovkillya-donbasu-rol-gromadskyh-organizacij-u-vyrishenni-ekologichnyh-problem-donechchynu-i-luganshhynu>.

УДК 339.138(043.2)

Петрова С.В.

/ м. Київ /

СОЦІАЛЬНІ ПОТРЕБИ СПОЖИВАЧА ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Невід'ємною частиною життя будь-якої сучасної людини є мережа Internet та соціальні мережі. Соціальні мережі пройшли ряд реформувань від платформ, що дозволяли листуватися в режимі реального часу до платформ, що надають рекламні, товарні, beauty послуги тощо; що робить їх (соц. мережі) незамінною складовою будь-якої маркетингової компанії. Однак початковий характер комунікаційних Internet-платформ та швидка зміна вподобань споживача контенту змушує маркетологів постійно розвиватись та зважати на